

KONTEKSWALISADONG KOMUNIKASYON SA FILIPINO (KOMFIL)

Midterm, 1st Semester

Prepared by: Mhelveen G. Serrano

KABANATA 1 - MODYUL 1

ANG PAGTATAGUYOD NG WIKANG PAMBANSA SA MAS MATAAS NA ANTAS NG EDUKASYON AT LAGPAS PA

Mga Paksa:

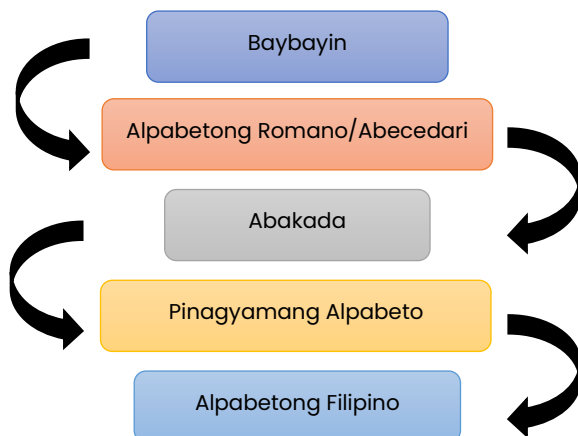
- 1.1 Kasaysayan ng Pag-unlad ng Wikang Pambansa
- 1.2 Rebyu sa Pagkakaiba ng Tagalog, Pilipino, at Filipino

KASAYSAYAN NG PAG-UNLAD NG WIKANG PAMBANSA

Ebolusyon ng Wikang Pambansa

- **Disyembre 30, 1937** – ipinoklamang ang wikang **Tagalog** ang magiging batayan ng Wikang Pambansa.
- **1940** – ipinag-utos ang pagtuturo ng Wikang Pambansa sa lahat ng pampubliko at pribadong paaralan at sa mga pribadong institusyong pasanayang pangguro sa buong bansa.
- **1959 (Agosto 13)** – ibinaba ng **Kalihim Jose E. Romero** ng Edukasyon ang **Kautusang Pangkagawaran Blg. 7** na nagsasaad na ang Wikang Pambansa ay tatawaging **PILIPINO**.
- **1987** – **Filipino** na ang ngalan ng wikang pambansa, alinsunod sa **Artikulo XIV, Seksyon 6 ng 1987 Konstitusyon** na nagtatadhanang “ang wikang pambansa ng Pilipinas ay Filipino.”

EBOLUSYON NG ALPABETONG FILIPINO

Baybayin

- Binubuo ng **labimpitong titik**: tatlong patinig at labing-apat na katinig.
- Ayon sa teorya ni **Padre Pedro Chirino**, ang mga sinaunang Pilipino ay sumusulat nang pabertikal mula taas paibaba at pahorisontal mula kaliwa pakanan.
- Sumusulat sila sa mga kahoy at kawayan, sa malalaking dahon, sa lupa at mga bato gamit ang balaraw o ano mang matutulis na bagay bilang panulat at dagta ng mga puno at halaman bilang tinta.

PAGKAKAIBA NG ALIBATA AT BAYBAYIN

- Ang **Alibata** ay inimbento ng isang guro na si **Paul Rodriguez Verzosa** na inakalang mula sa Arabe ang ating sinaunang paraan ng pagsulat. Hango ito sa unang mga titik ng Arabe: alif+ba+ta = Alibata.
- Ang **Baybayin** naman ay ngalan ng sinauna't katutubong alpabeto ng Pilipinas. Ang baybayin ay mula sa 'baybay' o ispelang, at ang mga hugis diumano nito ay maaaring yaong likha ng galaw o kislol ng tubig sa baybay o ilog.

ALPABETONG ROMANO/ABECEDARIO

- Sa pagdating ng mga Kastila, napalitan ang baybayin. Tinawag itong **Abecedario**.

A	B	C	CH	D	E	F	G	H	I
/a/	/be/	/se/	/che/	/de/	/e/	/efe/	/he/	/ache/	/i/
J	K	L	LL	M	N	Ñ	O	P	Q
/hota/	/ke/	/ele/	/elye/	/eme/	/ene/	/enye/	/o/	/pe/	/ku/
R	RR	S	T	U	V	W	X	Y	Z
/ere/	/erre/	/ese/	te/	/u/	/ve/	/doble u/	/ekis/	/ye/	/seta/

ABAKADA

- **1940** – binuo ni **Lope K. Santos** ang **Abakada**, na may dalawampung titik.

A	B	K	D	E	G	H	I	L	M
/a/	/ba/	/ka/	/da/	/e/	/ga/	/ha/	/i/	/la/	/ma/
N	Ng	O	P	R	S	T	U	W	Y
/na/	/nga/	/o/	/pa/	/ra/	/sa/	/ta/	/u/	/wa/	/ya/

PINAGYAMANG ALPABETO

- **Oktubre 4, 1971** – pinagtibay ng Sanggunian ng **Surian ng Wikang Pambansa (SWP)** ang pinagyamang alpabeto, na binubuo ng 31 titik:

a, b, c, ch, d, e, f, g, h, i, j,
k, l, ll, m, n, ñ, ng, o, p, q, r,
rr, s, t, u, v, w, x, y, z

ALPABETONG FILIPINO

- Matapos ang Repormang Ortograpiko, nabuo ang sumusunod na Alpabetong Filipino, na may **28 titik**:

a, b, c, d, e, f, g, h, i, j, k
/ey/ /bi/ /si/ /di/ /i/ /ef/ /ji/ /eych/ /ay/ /fey/ /key/
l, m, n, ñ, ng, o, p, q, r, s,
/el/ /em/ /en/ /enye/ /enji/ /o/ /pi/ /kyu/ /ar/ /es/
t, u, v, w, x, y, z
/ti/ /yu/ /vi/ /dobol yu/ /eks/ /way/ /zi/

MGA PROBIYONG PANGWIKA SA SALIGANG BATAS

- **Saligang Batas ng Biak na Bato (1896)** - Ang Wikang **Tagalog** ang magiging opisyal na wika ng Pilipinas.
- **Saligang Batas ng 1935** - Ang Kongreso ay gagawa ng mga hakbang tungo sa pagpapaunlad at pagpapatibay ng **isang wikang pambansa na batay sa isa sa mga umiiral na katutubong wika**. Hanggang hindi nagtatadhana ng iba ang batas, ang **Ingles at Kastila** ay patuloy na gagamiting mga wikang opisyal.
- **Saligang Batas ng 1973** - Ang Batasang Pambansa ay dapat gumawa ng mga hakbang tungo sa paglinang at pormal na adapsyon ng isang panlahat na wikang pambansa na tatawaging Filipino.
- **Artikulo XIV ng Saligang Batas 1987: WIKA**
- **SEK.6.** Ang wikang pambansa ng Pilipinas ay Filipino. Samantalang nalilinang, ito ay dapat payabungin at pagyamanin pa salig sa umiiral na mga wika ng Pilipinas at sa iba pang mga wika. Alinsunod sa mga tadhana ng batas at

sang-ayon sa nararapat na maaaring ipasya ng Kongreso, dapat magsagawa ng mga hakbangin ang Pamahalaan upang ibunsod at puspusang itaguyod ang paggamit ng Filipino bilang midyum ng opisyal na komunikasyon at bilang wika ng pagtuturo sa sistemang pang-edukasyon.

- **SEK.7.** Ukol sa mga layunin ng komunikasyon at pagtuturo, ang mga wikang opisyal ng Pilipinas ay Filipino at hangga't walang itinatadhana ang batas, Ingles. Ang mga wika ng rehiyon ay pantulong na mga wikang opisyal sa mga rehiyon at magsisilbing opisyal na pantulong na midyum ng pagtuturo. Dapat itaguyod nang kusa at opsyonal ang Kastila at Arabik.
- **SEK.8.** Ang Konstitusyong ito ay dapat ipahayag sa Filipino at Ingles at dapat isalin sa mga pangunahing wikang panrehiyon, Arabik, at Kastila.
- **SEK.9.** Dapat magtatag ang Kongreso ng isang Komisyon ng Wikang Pambansa na binubuo ng mga kinatawan ng iba't ibang mga rehiyon at mga disiplina na magsasagawa, mag-uugnay at magtataguyod ng mga pananaliksik para sa pagpapaunlad, pagpapalaganap at pagpapanatili sa Filipino at iba pang mga wika.

REBYU SA PAGKAKAIBA NG TAGALOG PILIPINO AT FILIPINO

- **Wikang Tagalog** - Isang wikang natural, may sariling mga katutubong tagapagsalita. Isang partikular na wika na sinasalita ng isa sa mga etnolinggwistikong grupo sa bansa, ang mga tagalog.
- **Wikang Tagalog Bilang Wikang Pambansa** Nasangkot ang Tagalog sa pambansang arena nang ideklara ni **Presidente Manuel L. Quezon** ang wikang pambansa na batay sa tagalog noong **Disyembre 30, 1937 (kautusang tagapagpaganap blg.134)**.
- **Wikang Pilipino** - Ang wikang Pilipino ay ang Filipino National Language na batay sa Tagalog mula noong 1959, nang ipasa ang **Kautusang Pangkagawaran Blg. 7** ng noo'y Kalihim Jose E. Romero, ng Kagawaran ng Edukasyon.
- Ito ang itinawag sa wikang opisyal, wikang pampagtuturo at asignatura sa Wikang Pambansa mula 1959. Nahinto lamang ito

nang pagtibayin ang **Filipino** bilang wikang pambansa.

PAGKAKAIBA NG PILIPINO AT FILIPINO

- Magkaiba ang Filipino at Pilipino kahit parehong nagging Wikang Pambansa ang mga ito dahil magkaiba ng konsepto ang mga ito - ang **Pilipino** ay batay sa iisang wika at ang **Filipino** ay sa maraming wika sa Pilipinas, kasama na ang Ingles at Kastila.

TAGALOG IMPERIALISM

- Nakondisyon na ang mga tao sa Tagalog kung kaya't kahit nabago na ang tawag sa Wikang Pambansa (Pilipino, Filipino), Tagalog pa rin ang itinatawag dito ng mga Pilipino at mga dayuhan. Tinawag ito ni **Prof. Leopoldo Yabes** na "Tagalog Imperialism."

MISKONSEPSYON SA FILIPINO

- Ang tawag na Filipino sa wikang pambansa ay hindi mula sa Filipino na tawag sa Ingles, para sa mamamayan ng bansa.
- Hindi rin mula sa Ingles ang F dito.
- Mula ang Filipino sa binagong konsepto ng wikang pambansa na batay sa lahat ng wika sa Pilipinas, kasama ang Ingles at Kastila.
- Ang paggamit ng F ay simbolo ng hindi na pagiging Tagalog lang na batayan ng wikang pambansa dahil walang ganitong tunog ang Tagalog.

KABANATA 1 - MODYUL 2

BATAYANG KAALAMANG PANGWIKA

- Depinisyon ng Wika
- Katangian ng Wika
- Tungkulin ng Wika
- Teorya ng Wika

DEPINISYON NG WIKA

Constantino at Zafra

- Ang wika ay isang kalipunan ng mga salita at ang pamamaraan ng pagsasama-sama ng mga ito para magkaunawaan o makipagkomyunikeyt ang isang grupo ng mga tao.

Constantino

- Ang wika ay maituturing na behikulo ng pagpapahayag ng damdamin, isang instrumento rin sa pagtatago at pagsisiwalat ng katotohanan.

Henry Gleason

- Ang wika ay masistemang balangkas ng sinasalitang tunog na pinipili at isinasaayos sa paraang arbitrario upang magamit ng mga taong kabilang sa isang kultura.

KATANGIAN NG WIKA

1. Ang wika ay masistemang balangkas.

- Ang ibig sabihin ng katangiang ito ay isinaayos ang mga tunog sa sistematikong paraan para makabuo ng makahulugang bahagi tulad ng salita, parirala, pangungusap at panayam.

➤ Ponolohiya (Ponema) – TUNOG

➤ Morpolohiya (Morpema) – SALITA

➤ Sintaksis – PANGUNGUSAP

➤ Diskurso - Makahulugang palitan ng pangungusap sa pagitan ng dalawa o higit pang tao.

2. Ang wika ay sinasalitang tunog.

- Ito ay sinasalita na galing sa magkakasunud-sunod na tunog na humuhugis sa paraan ng mga iba't ibang kasangkapan sa pagsasalita na tinatawag na mga bahagi ng pagsasalita o speech organs.

3. Ang wika ay arbitrario.

- Ang wika ay napagkakasunduan ng mga tao o pangkat na gumagamit nito.

➤ Tagalog- Bigas

➤ Kastila - Aroz

➤ Cebuano - Bugas

➤ Ingles- Rice

4. Ang wika ay pantao.

- Ang wika ay isang eksklusibong pag-aari ng mga tao. Sila ang mismong lumikha at sila rin ang gumagamit.

5. Ang wika ay kaugnay ng kultura.

- Dahil sa pagkakaiba-iba ng mga kultura ng mga bansa at mga pangkat, nagdudulot tuloy ito ng pagkakaiba-iba ng mga wika sa daigdig.

RICE SA AMERIKANO

- Rice, Old o Cold Rice, Fried Rice, Burnt Rice

RICE SA TAGALOG

- Palay, bigas, kanin, tutong, bahaw, sinangag

RICE SA ILOKO

- Pagay(Palay), irik(may ipa pa), bagas(bigas), innapoy(kanin), ittep(tutong), kilabban(kaning lamig)

ICE FORMATIONS SA INGLES

- Glacier
- Icebergs
- Frost
- Hailstorm

SA FILIPINO

- Yelo?
- Niyebe?

UGNAYANG PAMPAMILYA

- Nanay, Tatay, Ate, Kuya (Tagalog)
- Nanang, Tatang, Manang, Manong, Ading (Iloko)
- Eomeoni/Eomma, Abeoji/Appa, Noona/Unnie, Hyung/Oppa, (Korean)

6. Ang wika ay ginagamit.

- Kailangan itong gamitin na instrumento sa komunikasyon. Unti-unting mawawala ito kapag hindi ginagamit.

7. Ang wika ay dinamiko.

- Ito ay buhay at patuloy sa pagbabago nang dahil sa patuloy rin na nagbabago ang pamumuhay ng tao at iniangkop ang wika sa mabilis na takbo ng buhay na dulot ng agham at teknolohiya.

5 KATUTUBONG WIKA NA MAITUTURING NG PATAY SA PILIPINAS

1. Inagta Isarog ng Camarines Sur
2. Ayta Tayabas ng Tayabas, Quezon
3. Katabagan ng Bondoc Peninsula, Quezon
4. Agta Sorsogon ng Prieto Diaz, Sorsogon
5. Agta Villa Viciosa ng Abra

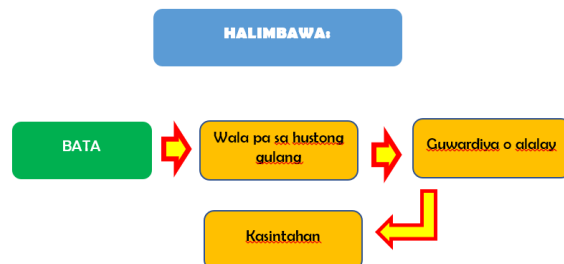
PANGUNAHING WIKANG GINAGAMIT SA PILIPINAS

- Tagalog
- Cebuano
- Ilokano
- Hiligaynon
- Bikol
- Waray (Samar-Leyte)
- Kapampangan
- Pangasinan
- Maranao

- Maguindanao
- Kinaray-a
- Tausug

Ang wika ay dinamiko.

- Ito ay buhay at patuloy sa pagbabago nang dahil sa patuloy rin na nagbabago ang pamumuhay ng tao at iniangkop ang wika sa mabilis na takbo ng buhay na dulot ng agham at teknolohiya.

TUNGKULIN NG WIKA

1. **Interaksyonal** – Pinapanatili ang mga relasyong panlipunan.
2. **Instrumental** – Ginagamit ang wika upang magawa ng isang indibidwal ang kanyang nais gawin.
3. **Regulatori** – Kumokontrol o gumagabay sa kilos at asal ng iba. (memorandum, patakaran, resolusyon)
4. **Personal** - Naipapahayag ang mga sariling damdamin, pananaw, at opinyon.
5. **Imahinatibo** – Nakapagpapahayag ng imahinasyon sa malikhaing paraan.
6. **Heuristik**
 - Naghahanap ng mga impormasyon.
 - Gamit ito ng taong nais na matuto at magkamit ng mga kaalamang akademiko at/o propesyonal.
7. **Impormatibo** - Ginagamit ang wika dahil na rin sa pangangailangang maipaalam ang napakaraming katotohanan, datos at impormasyong hatid ng mundo.

TEORYA NG WIKA

- **Bow-wow** - Wika ng tao ay mula sa panggagaya sa mga tunog ng kalikasan gaya ng ihip ng hangin, patak ng ulan at lagaslas

ng tubig sa batis at mga tunog na nalilikha ng mga hayop gaya ng tahol ng aso, huni ng ibon at iba pa.

- **Pooh-pooh** - Hindi sinasadya ay napabulalas sila bunga ng mga masisidhing damdamin tulad ng sakit, tuwa, sarap, takot, kalungkutan at iba pa.
- **Yo-he-ho** - Ang tao ay natutong magsalita bunga diumano ng kanyang pwersang pisikal
- **Ta-ra-ra-boom-de-ay** - Tunog na kanilang nalilikha sa mga ritwal
- **Ta-ta** - Kumpas o galaw ng kamay ng tao na kanyang ginagawa sa bawat partikular na okasyon ay ginaya ng dila at naging sanhi ng pagkatuto ng taong lumikha ng tunog at kalauna'y nagsalita.
- **Ding-dong** - Tunog na nalilikha sa paligid
- **Mama** - Pinakamadadaling pantig ng pinakamahahalagang bagay. Pansinin nga naman ang mga bata. Sa una'y hindi niya masasabi ang salitang mother ngunit dahil ang unang pantig ng nasabing salita ang pinakamahalaga diumano, una niyang nasasabi ang mama bilang panumbas sa salitang mother.
- **Sing-song** - Iminungkahi ng linggwistang si Jesperson na ang wika ay nagmula sa paglalaro, pagtawa, pagbulong sa sarili, panliligaw at iba pang mga bulalas-emosyunal.
- **Hey you** - Ayon sa linggwistang si Revesz, nagmula ang wika sa mga tunog na nagbabadya ng pagkakakilanlan (Ako!) at pagkakabilang (Tayo!).
- **Coo Coo** - Ang wika ay nagmula sa mga tunog na nalilikha ng mga sanggol.
- **Yum Yum** - Katulad ng teoryang ta-ta, sinasabi rito na ang tao ay tutugon sa pamamagitan ng pagkumpas sa alinmang bagay na nangangailangan ng aksiyon.
- **Babble Lucky** - Nagmula ang wika sa mga walang kahulugang bulalas ng mga tao na nasuwertehang nakalikha at iniugnay sa mga bagay-bagay sa paligid.
- **Hocus Pocus** - Ayon kay Boree, ang pinanggalingan ng wika ay tulad ng pinanggalingan ng mga mahikal o relihiyosong aspeto ng pamumuhay ng ating mga ninuno.

- **Eureka** - Sadyang inimbento ang wika ayon sa teoryang ito. Maaari raw na ang ating mga ninuno ay may ideya ng pagtatakda ng mga arbitraryong tunog upang ipakahulugan sa mga tiyak na bagay. Nang ang mga ideyang iyon ay nalikha, mabilis na iyong kumalat sa iba pang tao at naging kalakaran sa pagpapangalan ng mga bagay-bagay (Boeree, 2003).
- **Tore ng Babel** - Batay sa istorya ng Bibliya, iisa lang ang wika noong unang panahon kaya't walang suliranin sa pakikipagtalastasan ang tao. Naghangad ang tao na higitan ang kapangyarihan ng Diyos, naging mapagmataas at nag-ambisyong maabot ang langit, at nagtayo ng pakataas-taas na tore. Mapangahas at mayabang na ang mga tao, subalit pinatunayan ng Diyos na higit siyang makapangyarihan kaya sa pamamagitan ng kaniyang kapangyarihan, ginuho niya ang tore. Ginawang magkakaiba ang Wika ng bawat isa, hindi na magkaintindihan at naghiwa-hiwalay ayon sa wikang sinasalita. (Genesis kabanata 11:1-8)

KABANATA 2 - MODYUL 1

PAGPOPROSESO NG IMPORMASYON PARA SA KOMUNIKASYON

Pagpili ng Batis (Sources) ng Impormasyon

- Primarya
- Sekondarya
- Hanguang elektroniko

HANGUANG PRIMARYA (PRIMARY SOURCES)

- Mga datos na pawang orihinal na gawa ng isang mananaliksik.
- Ang mga impormasyong makukuha sa primaryang sanggunian ay galing sa mismong taong nakasaksi ng pangyayari.

HALIMBAWA:

- Mga pampublikong kasulatan o dokumento tulad ng konstitusyon, batas-kautusan, *treaty* o kontrata.
- Ang lahat ng orihinal na tala, katitikan sa korte, sulat, journal at talaarawan o dayari.
- Rekord ng talumpati at mga larawan.

HANGUANG SEKONDARYA (SECONDARY SOURCES)

- Ang hanguang sekondarya ay anumang bagay na naglalarawan, nagsasalin o

- nagsusuri ng impormasyon mula sa primaryang sanggunian.
- Ito ay mga impormasyong galing sa iba o nalaman lang dahil sa taong nakasaksi ng pangyayari.

HALIMBAWA:

- Mga aklat tulad ng diksyunaryo, ensayklopidya, taunang-ulat o yearbook, almanac at atlas;
- Mga nalathalang artikulo sa journal, magasin, pahayagan, at newsletter;
- Mga tisis, disertasyon at pag-aaral ng fisibiliti, nailathala man ang mga ito o hindi; at
- Mga monograp, manwal, polyeto, manuskrito at iba pa.

HANGUANG ELEKTRONIKO O INTERNET

- Maituturing ang internet ngayon bilang isa sa pinakamalawak at pinakamabilis na hanguan ng mga impormasyon o datos.
- Sa internet ay maaari ka ring magpadala ng liham-elektroniko o *e-mail* sa alin mang panig ng mundo.
- Mas mainam ito kumpara sa pagpapadala ng impormasyon sa pamamagitan ng **koreo** na aabutin ng ilang araw at sa pagpunta sa mga **silid-aklatan** sa malalayong lugar.

Narito ang ilang katanungan hinggil sa paggamit ng hanguang elektroniko

- Anong uri ng website ang iyong tinitingnan?**
 - Ang .edu ay mula sa institusyon ng edukasyon o akademiko.
 - Ang .org ay nangangahulugang mula sa isang organisasyon.
 - Ang .com ay mula sa komersyo o bisnes.
 - Ang .gov ay nangangahulugang mula sa institusyon o sangay ng pamahalaan.

Narito ang ilang katanungan hinggil sa paggamit ng hanguang elektroniko:

- Sino ang may akda?*
- Ano ang layunin?*
- Paano inilathad ang impormasyon?*
- Makatotohanan ba ang teksto?*
- Ang impormasyon ba ay napapanahon?*

PAGBABASA AT PANANALIKSIK NG IMPORMASYON PAGBABASA

- Ang pagbasa ay isang proseso ng pagbuo ng kahulugan mula sa mga salita (Anderson, 1998).
- Ayon naman kay Huffman (1998) ang pagbasa ay parang pagtatanong na nakalimbag mula sa teksto at pagbabasa na may pang-unawa na nagiging dahilan upang ang mga tanong ay masagot.

MGA LAYUNIN SA PAGBASA:

1. Nagbabasa upang maaliw.
2. Tumuklas ng mga bagong kaalaman at maimbak ito.
3. Mabatid ang iba pang mga karanasan na kapupulutan ng aral.
4. Mapaglakbay ang diwa sa mga lugar na pinapangarap na marating.
5. Mapag-aralan ang mga kultura ng ibang lahi at mabatid ang pagkakatatulad at pagkakaiba sa kulturang kinagisan.

APAT NA HAKBANG SA PAGBASA NA DAPAT TANDAAN ayon kay WILLIAM S. GRAY na siyang kilala bilang AMA NG PAGBASA:

1. Persepsyon – ito ay pagkilala at pagtukoy sa mga nakalimbag na simbolo at kakayahan sa pagbigkas ng mga tunog.
2. Komprehensyon – ito ay pag-unawa sa mga nakalimbag na simbolo o salita.
3. Reaksyon – ito ay kaalaman sa pagpasiya o paghatol ng kawastuhan, kahusayan, pagpapahalaga at pagdama sa teksto.
4. Integrasyon – ito ay kaalaman sa pagsasanib o pag-uugnay o paggamit ng mambabasa sa kanyang dati at mga bagong karanasan sa tunay na buhay.

MGA TEORYA SA PAGBASA:

Teoryang Itaas – Pababa (Top-Down)

- **Mga proponent ng teorya:** Kenneth S. Goodman (1985) at Frank Smith (1994).
- Ang impormasyon ay nagmumula sa dating kaalaman ng mambabasa patungo sa teksto (Smith, 1994).
- Ayon kay Goodman (1967), ang pagbasa ay isang saykolingguwistikong larong pahulaan (psycholinguistic guessing game). Sa larong ito, ang mambabasa ay nagsisilbing “taya” kung saan siya ay

bumubuo ng sariling hula, hinuha at haypotesis kaugnay ng tekstong binasa.

- Ang teoryang ito ay tinatawag ding inside-out model, concept-driven model, at whole to part model (Goodman, 1985 at Smith 1994).

Teoryang Ibaba – Pataas (Bottom-Up)

- **Mga proponent ng teorya:** Rudolf Flesch (1955), Philip B. Gough (1985), at David La Berge at S. Jay Samuels (1985)
- Ang pag-unawa sa teksto ay batay sa mga nakikita rito tulad ng salita, pangungusap, larawan, dayagram o iba pang simbolo.
- Ang kaisipang ito ay batay sa teoryang behaviorist at sa paniniwalang ang utak ay isang blangkong papel o tabula rasa.
- Ayon kay Smith (1994), ang impormasyon ay hindi nagmumula sa mambabasa kundi sa teksto.
- Ang teoryang ito ay tinatawag ding data-driven model o part to whole model.

Teoryang Interaktibo

- **Mga proponent ng teorya:** David E. Rumelhart (1985); Rebecca Barr, Marilyn Sadow, Camille Blachowicz (1990); at Robert Ruddell, Robert Speaker (1985).
- Ito ang kombinasyon ng teoryang bottom-up at top-down sapagkat ang proseso ng komprehensyon ay may dalawang direksyon (McCormick, 1998)
- Nagaganap ang interaksyon sa pagitan ng teksto at ng mambabasa. Ito'y nabubuo mula sa kaalaman at ideya na dala ng mambabasa sa pag-unawa sa teksto.

Teoryang Iskema (Schema)

- **Mga proponent ng teorya:** Richard Anderson at David Pearson (1984)
- Ang lahat ng ating naranasan at natutuhan ay nakaimbak sa ating isipan o memorya. Ito ay nagiging dating kaalaman (prior knowledge).
- Iskemata (schemata), ang sistema ng pag-iimbak ng impormasyon sa utak ng tao (Anderson at Pearson, 1984).

- Ang dating kaalaman (iskema) ang unang kailangan sa pag-unawa sa binasa upang maunawaan ang binasang teksto. Ang iskema ay nadaragdagan, nalilining, nababago at napauunlad.

PANANALIKSIK

- Ang pananaliksik ay isang proseso ng pangangalap ng mga totooang impormasyon na humahantong sa kaalaman.
- Isinasagawa ito sa pamamagitan ng paggamit ng kung ano ang nalalaman o napag-alaman na.

KATANGIAN NG PANANALIKSIK:

- Sistematiko
- Empirikal
- Mapanuri
- Obhetibo, lohikal at walang pagkiling
- Akyureyt na imbestigasyon
- Matiyaga at hindi minamadali
- Nangangailangan ng tapang
- Maingat na pagtatala at pag-uulat

TATLONG YUGTO NG PANANALIKSIK SA SILID-AKLATAN

Yugto 1: Panimulang paghahanap ng kard katalog, sangguniang aklat, bibliograpiya, indeks at hanguang elektroniko o internet.

Yugto 2: Pagsusuri na kinasasangkutan ng browsing, skimming at scanning ng mga aklat at artikulo at ng pagpili ng citation mula sa mga babasahin.

Yugto 3: Pagbabasa at pagtatala mula sa aklat, sanaysay, artikulo, computer printouts, at iba pang sanggunian.

YUGTO 1 - TATLONG URI NG KARD KATALOG

1. **Kard ng Paksa (Subject Card)** - ang dapat hanapin kung ang malinaw pa lamang sa mananaliksik ay ang kanyang paksang tatalakayin.
2. **Kard ng Awtor (Author Card)** - ang kailangang tingnan kung ang mananaliksik ay may naiisip na agad na awtor na awtoridad sa kanyang paksa.
3. **Kard ng Pamagat (Title Card)** - ang pinakalapitin ng mga mananaliksik na hindi pa tukoy ang paksa o awtor na gusto nilang saliksikin, kung kaya parang naghahanap pa

sila ng kanilang paksa sa mga librong pamilyar sa kanila.

YUGTO 2 - SCANNING AT SKIMMING

SCANNING

- Mabilisang pagbasa ng isang teksto na ang pokus ay hanapin ang ispesipikong impormasyon na itinakda bago bumasa.
- Kung ang kahingian ay alalahanin ang pangalan, petsa, simbolo, larawan, o tiyak na sipi na makatutulong sa iyo, scanning ang angkop na paraan ng pagbasa na dapat gamitin.

SKIMMING

- Mas kompleks ang skimming kaysa scanning dahil nangangailangan ito ng mabilisang paraan ng organisasyon at pag-alaala sa panig ng mambabasa upang maunawaan ang kabuuang teksto at hindi lamang upang matagpuan ang isang tiyak na impormasyon sa loob nito.

KABANATA 2 - MODYUL 2

PAGPOPROSESO NG IMPORMASYON PARA SA KOMUNIKASYON

PAGBUBUOD NG IMPORMASYON

- Ang pagbubuo ng impormasyon ay isang paraan ng **pagpapaikli ng anumang teksto o babasahin**.
- Ito ay **hindi sulating orihinal** o hindi kailangang maging sariling akda. Wala kang isasamang sarili mong opinyon o palagay tungkol sa paksa. Isinasaad dito kung ano ang nasa teksto. **Kailangang panatilihin ang mga binanggit na katotohanan** o mga puntong binigyang-diin ng may-akda (*The Silent Learner, 2017*).
- Kung **maikling kuwento** ang binubuo o nilalagom, **kailangan ang pagkakasunod-sunod ng mga pangyayari**. Hindi dapat padampot-dampot ang pagpapahayag ng mga bahagi. Kailangang maging malinaw ang pagpapahayag.
- Kung ang teksto naman ay isang **ekspositori**, maaaring **ilahad ang mga dahilan at katuwirang ginamit** upang maayos at mabisa ang paglalahad (*The*

Silent Learner, 2017).

IBA'T IBANG PARAAN NG PAGBUBUOD

- Ayon kay Javier (2017) may iba't ibang paraan ng pagbubuo upang mag-ugnay ng impormasyon at ideya kaugnay ng paksa. Ito ay ang **Hawig** at **Lagom** o **Sinopsis**.
- Ang **hawig** ay tinatawag na *paraphrase* sa Ingles. Galing ito sa salitang Griyego na "*paraphrasis*", na ibig sabihin ay **"dagdag o ibang paraan ng pagpapahayag."**
- Ang **Lagom** o **Sinopsis** ay isang pagpapaikli ng mga pangunahing punto, kadalasan ng piksyon. Karaniwang **di lalampas ito sa dalawang pahina**.

PAMANTAYAN SA PAGSULAT NG BUOD

- Basahing mabuti ang buong akda upang maunawaan ang buong diwa nito.
- Tukuyin ang pangungusap na nagpapahayag ng pangunahin at pinakamahalagang kaisipan ng talata.
- Isulat ang buod sa paraang madaling unawain.
- Gumamit ng sariling pananalita.
- Hindi dapat lumayo sa diwa at estilo ng orihinal na akda.

PAG-UUGNAY-UGNAY NG IMPORMASYON

- Upang madaling maunawaan, maipakita sa iba at maipaliwanag ang ugnayan ng mga impormasyon, iminumungkahi ang paggamit ng graphic organizers.

Mga Uri ng Graphic Organizers

1. **K-W-L Chart** – teknik upang matukoy ang dati nang kaalaman at iniuugnay sa mga bagong kaalaman. Nakabatay ito sa paniniwalang mas nananatili at nagiging makahulugan ang bagong kaalaman kung iniuugnay sa dati ng nalalaman.
2. **Venn Diagram** – ginagamit sa paghahambing ng mga katangian ng dalawang paksa upang makita ang pagkakatulad at pagkakaiba ng mga ito.

3. **Main Idea and details chart** – ginagamit tuwing may pinag-aaralang pangunahing kaisipan at pag-iisa-isa sa mga detalye.
4. **Cause and Effect Chart** – ito ay nagbubuo sa sanhi at bunga ng isang pangyayari o *phenomena*.
5. **What If? Chart** – ito ang chart na susubok sa kahusayan ng mga mag-aaral sa pagbibigay ng mga kasagutang maaaring itugon sa mga pangyayaring susuriin.
6. **Fishbone Planner** – ang *fishbone planner* ay ginagamit sa pagtitimbang-timbang sa maganda at hindi magandang epekto ng isang isyu o paksang pinag-uusapan.
7. **Story Ladder** – katulad ng *story sequence*, ginagamit ito upang ipakita ang pagkakasunod- sunod ng mga pangyayari mula sa simula, gitna, at wakas. Isinasaayos ang mga pangyayari sa anyong hagdanan.
8. **Story pyramid** – ginagamit upang ilahad ang mga importanteng impormasyon sa isang kuwento tulad ng pangunahing tauhan, tagpuan at mahahalagang pangyayaring bumubuo sa banghay.
9. **Cluster Map** - Ginagamit ito upang ilarawan ang isang sentral na ideya at ang mga sumusuportang konsepto o datos.
10. **Organizational chart** – ginagamit ito upang ilarawan ang hirerkiya sa isang organisasyon.
11. **Fact and opinion chart** – ginagamit upang paghiwalayin ang mga impormasyong katotohanan at opinyon.
12. **Timeline** – ang pagkakasunod-sunod ng mga pangyayari ang itinatampok kasama ang panahon kung kailan naganap ang bawat pangyayari.

PAGBUBUO NG SARILING PAGSUSURI BATAY SA IMPORMASYON

- Para sa maraming tao, itinuturing natin ang kasalukuyang panahon bilang panahon ng impormasyon o *information age* dahil sa mabilis na pamamaraan ng pagkuha ng impormasyon – mula sa mga pahayagan,

magasin, libro, radyo, telebisyon, kompyuter at sa internet.

PARAAN UPANG MATIYAK NA ANG IMPORMASYON AY WASTO AT MAPAGKAKATIWALAAN:

1. Paghahambing
2. Pagkilala sa Pagkakaiba ng Katotohanan sa Opinyon
3. Pagtantiya ng Pagkiling o Bayas

PAGHAHAMBING

- Ang paghahambing o pagkukumpara ay ang proseso ng pagsusuri ng dalawa o mas madaming tao, bagay o ideya upang makita ang mga pagkakapareho at pagkakaiba nila.

PAGKILALA SA PAGKAKAIBA NG KATOTOHANAN SA OPINYON

- Ang mga *facts* o katotohanan ay impormasyon na maaring mapatunayan na totoo. Bihira silang magbago mula sa isang pinagmumulan ng impormasyon sa iba pa.
- Ang opinyon ay mga impormasyon na base sa saloobin at damdamin ng tao. Nag-iiba ang mga ito sa magkakaibang pinagmumulan ng impormasyon.

PAGTANTIYA NG PAGKILING O BAYAS

- Ang **bayas** ay isang inklinasyon, predisposisyon o pagkakagusto na nagiging balakid upang maging kapani-paniwala ang isang pinagmumulan ng impormasyon. Minsan, pinoprotektahan ng isang pinanggagalingan ng impormasyon ang opinyon niya na nagiging sanhi ng pagkawala ng kanyang pokus sa katotohanan.
- Kapag nangyari ito, may bayas o pagkiling na ang taong iyon. Maaring may bayas ang isang impormasyon na hindi nagbibigay ng kumpletong katotohanan.
- Maraming mga bayas o pagkiling ang nasa porma ng **propaganda techniques**.

**MGA HALIMBAWA NG PROPAGANDA
TECHNIQUES:**

1. **Name Calling**—ang pag-aakusa o pagbatikos sa isang tao sa pamamagitan ng paggamit ng hindi magandang etiketa.
Halimbawa: Isa siyang sinungaling at basagulero.
2. **Glittering Generalities** – Ito ay ang pangungumbinsi sa pamamagitan ng magaganda, nakasisilaw, at mga mabubulaklak na salita o pahayag.
Halimbawa: Sa isang *commercial* ni James Reid, ipinapakita na sa kahit anong sitwasyon, kapag ginamit mo ang produktong iyon ay **GUWAPO** ka sa lahat ng pagkakataon.
3. **Bandwagon**—ang pagkumbinsi sa mga tao na gumawa ng isang bagay kung saan ipinapakita nilang marami ring ibang tao ang gumagawa nito. **Halimbawa:** Maraming tao ang gumagamit ng Produkto X dahil alam nila ang mga kabutihang dulot nito. Ikaw ba, alam mo?
4. **Card Stacking**—ang pagpresinta ng magagandang katotohanan tungkol sa isang tao o bagay at pagtatago ng hindi kanais-nais na katangian nito **Halimbawa:** Nang tanungin si Julie tungkol sa mapang-api niyang ama, sinabi niyang “Matangkad at guwapong lalaki ang tatay”.
5. **Testimonial**—ang paggamit ng mga salita ng sikat na personalidad upang mahikayat ang ibang mga tao **Halimbawa:** Gumagamit si Marian Rivera ng *facial cleanser* na ito. Sabi niya, pinapaganda, pinapalambot at nililinis nito ang kanyang kutis.
6. **Transfer**—ang paggamit ng pangalan o larawan ng mga sikat na personalidad upang mahikayat ang mga tao.
Halimbawa: Ginagamit ni **Kobe Bryant** ang ganitong tatak ng sapatos. Gagaling ka din sa paggamit ng tatak ng sapatos na ito.
7. **Makamasa**—ang pagtatatag ng isang tao bilang “masa” upang maraming tao ang magkagusto sa kaniya

Halimbawa: Nagsusuot ng mga ordinaryong damit na pantrabaho ang mga mayayamang politiko upang makakuha ng maraming boto sa susunod na eleksiyon.

“Trust yourself that you
can do it and get it.”

– Baz Luhrmann